

Cinsellik ve Hukuk Üzerine Catherine A. MacKinnon'ın “Feminist Bir Devlet Devlet Kuramına Doğru” Kitabı Üzerinden Bir İnceleme

Özge IŞIKÇI*

Feminist kuramın, feminist politika aracılığıyla bir kadın hareketi yaratma ve bu mücadelenin yöntemine dair tartışması, kadının erkek karşısındaki ikinci cins olma halini ve hem de toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini içerdiğinden, toplumsal alana olduğu kadar, özel alana da müdahale ve dönüştürme anlamı taşıyor.

Cinsiyet eşitsizliğinin son bulması mücadelesini önüne koyan feminist hareket, tarihsel olarak çeşitli duraklardan geçtiği ölçüde hem kendi içinde farklılaştı; hem de feminizmin siyasal alandaki mücadelesi, çeşitli toplumsal kurumlar içinde görünür oldu.

Bu kurumların içinde, hukuk her zaman önemli bir yere sahipti. Kadın hareketinin başlangıcı olarak sayılabilecek oy hakkı mücadelesi, feminist politikanın ilk kuşak feminist hareketten başlayarak hukuk alanını içerdiğinin bir ifadesi.

Patriyarkanın eril egemenlik karşısında baskı altında tuttuğu, ezdiği kadın cinsi yanında, dışladığı ya da görünmez kılmaya çalıştığı gruplar, bugün artık görünür hale geliyor. LGBTİ hareketi bunun önemli bir göstergesi ve queer kuramın, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, rolleri ve çıkış yolları konularındaki

---

* Ankara Üniversitesi Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans.

*Cinsellik ve Hukuk Üzerine Catherine A. MacKinnon'ın
"Feminist Bir Devlet Devlet Kuramına Doğru" Kitabı Üzerinden Bir İnceleme*

müdahalesi yadsınamaz. Kadınlık kategorisi ve cinsiyetler, eski kalıplarından çıkıyor ve dağılıyor.

Bununla beraber, eril oluşunun yanında heteroseksist olduğu da aşık olan hukukun, kadın ve erkek haricindeki tanımlamalara kör olduğu açık. Bunun yanında, içerdiği ve dışlamadığı düşünülse bile, hukukun hem yasa koyucu, hem koruyucu, hem de uygulayıcılar nezdinde ve hem de yasanın kendisinde kadına dair algısının, eril egemenliğin bir yansıması ve yeniden üretilmesi şeklinde sürdüğü de, oldukça belirgin. Bu açıdan feminizmin, bu alana müdahalesi elzem.

Feminist hukukçular, taciz, tecavüz gibi cinsel suçlara ilişkin yasaların oluşturulması ve uygulanması mücadelesinde pek çok yol katetti. Bunlar arasında, bir hukuk profesörü olan Catherine MacKinnon, önemli bir isim. Aynı zamanda, cinsel tacize karşı yasal mücadelede öncü olmuş, pornografinin insan hakları ihlali olduğuna ilişkin tezini yasalastırmak için çabalamış bir feminist aktivist. 2001 yılında Nairobi'de düzenlenen Uluslararası Hukukçular Buluşması'nı takiben Equality Now (Eşitlik Şimdi) tarafından oluşturulan, kadınlar için eşit hakların tesisine önyak olmak için hukuk aracılığıyla kadınları destekleyen Lawyers' Alliance for Woman (LAW)^[1] (Kadınlar için Hukukçular Birliği) Projesi'nin, yöneticilerinden de biri.

İngilizce kaynaklarda metinlerine en çok atıf yapılan Catherine MacKinnon'ın, Türkçe'ye de kazandırılmış olan Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru adlı eseri, hem cinsel suçlar konusunda akademik çalışma yapanlar, hem de hukukçular için önemli bir kaynak olmayı sürdürüyor. MacKinnon'ın Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru kitabı, onun yasal kalıba büründürmek için aktif mücadele ettiği kuramının izlerini sürmemize olanak sağlıyor.

MacKinnon kitabına, marksizm ve feminizm kuramlarının benzerlikleri, ayrılıkları ve bir arada iş görüp göremeyeceği, bir araya getirilmeye çalışıldığında ortaya çıkan sonuç, sosyalist feminizmin anlamı, işlevi ve eleştirisi gibi duraklar üzerinde ilerledikten sonra hem marksizmin feminist bir eleştirisini, hem de tersinden feminizmin marksist açıdan bir eleştirisini yaparak başlıyor. Aslında bu çaba, feminizm için kadının ne olduğuna dair tartışmaya (kast?, sınıf?) önemli bir önermeyle katkı sunmuş oluyor. "Marksizm için emek neyse, feminizm için de cinsiyetin o olduğu" fikrinden hareketle, "Cinselliğin kalıba dökülmesi, yönü ve ifadesi, toplumu kadınlar ve erkekler olarak ikiye böler." sonucuna varıyor ve "Bu bölünme toplumsal ilişkilerin temelinde yatar." diyor. Ona göre, marksizmdeki emek gibi feminizmdeki cinsellik de hem toplum tarafından inşa

[1] www.equalitynow.org/node/699 linkinden Equality Now LAW Project hakkında bilgi sahibi olmak mümkün.

edilen, hem de onu inşa eden bir şeydir. Emeğe örgütlü olarak el koyulması işçi sınıfını tanımlarken, bazı insanların cinselliğine diğerlerinin kullanımını için örgütlü olarak el koyulması ise, belli bir cinsi, yani kadını tanımlar.^[2]

“Erkek egemenliği kapitalizmin bir ürünü müdür, yoksa kapitalizm erkek egemenliğinin bir ifadesi midir?” sorusu üzerinden ilerleyerek, sosyalist rejimlerdeki kadın konumu hakkında bir eleştiri sunuyor. Aynı zamanda tüm kadınların ortak sorunları olduğu ve bunun kadın olmalarından kaynaklandığı meselesini incelerken, marksistlerden gelen bunun proleter sınıfı ve devrimci mücadeleyi böldüğü iddiasını da değerlendiriyor. Yine, oy hakkı mücadelesindeki burjuva kadınların oy hakkını savunan, ama oy hakkı olmayan işçi sınıfının bir parçası olan işçi kadını görmezden gelen liberal müdahaleyi (John Stuart Mill) ve oy hakkına dair tutumu proleter kadın lehine bir söylemle anlamını bulan Rosa Luxemburg’un söylemini birlikte düşünüp, her ikisinin de kör kaldığı noktaları analiz etmeye çalışıyor.^[3]

Sosyalist feminizm sentezini ise, her iki kuramın kendi içindeki derinlikleri özgül olarak kavrayamadıkları ve birbirinin kavramlarını ikame ederken salt bir uzlaştırma çabasıyla kaldıkları görüşüyle, eleştiriyor.^[4]

MacKinnon, kadının feminizm için ne ifade ettiğine dair görüşünü böylece ifade ettikten sonra, feminizmin yönteminin ne olacağına dair bir tartışma ile devam ediyor. Feminizmin önemli araçlarından birisi olan ‘bilinç yükseltme’yi ele alıyor. Marksist yöntemdeki diyalektik materyalizmin, feminist yöntemde bilinç yükseltme olduğunu ifade ediyor ve bunun, kadınların toplumsal tecrübesinin anlamını, yaşam sürerken birlikte ve eleştirel bir biçimde yeniden şekillendirmek olduğuna vurgu yapıyor. Böylece, bilinç yükseltme sonucunda, önemli bir tez de ortaya çıkmış oluyor: “Kişisel olan politiktir.”^[5]

Bilinç yükseltme, eril iktidarın yakıcılığını ve onun hem mutlak, hem de bir yanılı olduğunu da, ortaya çıkarmış oluyor. Çünkü kadınlara, kendilerine öğretilmiş olanı idrak etme olanağı tanıyor. Bu fikir, MacKinnon’ın, cinsiyetli toplumsal düzen içinde öğrenilmiş ortaklıklara sahip olan ve anlamını “kadın olmak” ile bulan, farklı cinsel eşitsizlikler altında ezilse de dışında kalınamayan evrensel bir kadın kategorisi tanımlaması yapması ile, sonuçlanıyor.^[6]

[2] MacKinnon Catherine A. (2003), *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, çev. T. Yöney, S. Yücesoy, İstanbul: Metis, sf. 22-31

[3] Age, 22-56

[4] Age, sf. 22-56

[5] Age, sf. 81-102

[6] Age, sf 105-127

MacKinnon, feminist yöntemin ne ve nasıl olacağıyla birlikte, feminist politikanın nasıl kurgulanması gerektiğini de inceliyor. Cinsellik, cinsiyet rolleri ve kadın deneyimleri feminist çaba ile konuşulur hale geldikçe, kadınlar hayatları ile yüzleşiyor ve onu değiştirme hedefi, arzulanan bir şey oluyor. Feminist yaklaşım ile sorgulanan bu özel konular, tecavüz, ensest, doğurganlık, annelik, evlilik, dayak, cinsel taciz, fahişelik, kürtaj, pornografi gibi meseleler; ortak kadınlık deneyimlerini ortaya çıkardığı gibi, kadın kavramının kalıplaşmış bir dişi tiplmesi olduğunu apaçık ediyor ve çağdaş sanayi toplumunun gözünde de bu kavramın içinin uysal, pasif, kolay etkilenen, zayıf, çocuksu, evcil vb. özellikler ile nasıl doldurulduğu belirginleşiyor. MacKinnon, kadın tanımını zorla kabul ettiren eril bakış açısının sistematik ve egemen olduğu çözümlemesi ile, onun politik ve toplumsal bir kavram olduğunu da ortaya koyuyor. Feminizm, işte tam da bu eril iktidarın eleştirisini yaparak, tüm kadınların deneyimlerini kadınların gördüğü şekliyle temsil etmeyi amaçlıyor ve erilliğin altında gizlenen şeyi ortaya çıkarıyor. MacKinnon'a göre tarihin en eski ve iktidarını sürdürmekte dirençli baskı mekanizması olan eril iktidar, toplumsal cinsiyetin egemenlik, egemenliğine bir cinsiyet haline gelmesine sebep olan şey. Bu sebeple, feminizm, tüm bunları sorgulamak ve politik dünyanın tamamen yeni bir açıklamasını yapmak için gereken dinamiği içinde barındırıyor.^[7]

A. R. Radcliffe-Brown, "Hukuk, siyasi açıdan örgütlenmiş bir toplumun sistematik güç kullanarak sağladığı sosyal denetimse, siyasi iktidarsız toplum olmadığına göre, hukuksuz toplum da yoktur." der. Ona göre, her toplum, güç kullanımıyla sosyal açıdan denetlenir. İki Y'siz toplum olamaz: yasa ve yaptırım. Bu genel bir kuraldır.^[8] Öyleyse: Bir bütün olarak, siyasal iktidarın, hem yasa, hem de yaptırım ile denetlediği toplumun, cinsiyetler üzerindeki etkisi nedir ve hem yasa, hem de yaptırım, cinsiyetli midir? sorusu önem kazanıyor. Yasadan önceki durum, yasa koyucu, yasanın kendisi ve yasanın uygulayıcısı aslında cinsiyetli ve bu eril karakter, kadını yasa ile koruduğu düşünülen durumda bile, yaptırımın da cinsiyetli oluşu sebebiyle, kadının baskı altında kalışına ve bunun sürekli yeniden üretilişine engel teşkil etmiyor. Buna, kendi ülkemizde de hem yasanın uygulayıcısı olan yargıçların kararlarında ve hem de yasanın koruyucusu olan polisin tavrında rastlamak mümkün. Ceza indirimleri, Hatice Kaçmaz davasında kamuoyunda yeniden gündeme gelen yargıcın yasayı ve somut olayı eril algı ile yorumlayarak verdiği kararlar^[9], "iyi hal indirimi" ve

[7] MacKinnon Catherine A. (2003), *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, çev. T. Yöney, S. Yücesoy, İstanbul: Metis, sf 128-148

[8] A.R. Radcliffe-Brown'dan aktaran Akal C. B. (2013) *İktidarın Üç Yüzü*, Ankara: Dost, sf. 161

[9] <http://www.milliyet.com.tr/hatice-yi-olduren-16-bicak-darbesi-gundem-2144996/>

”saygın tutum” tartışmaları^[10], yargıcın yasayı eril algı ile yorumlayarak verdiği kararlar ve kadını şiddetten ve kadın cinayetlerinden, koruma kararı olduğu durumlarda bile koruyamayan ya da herhangi bir cinsel saldırı ya da istismara ilişkin şikayet durumunda, yaşanan şeyin zorluğuna karşın şikayet eden kadına ikinci bir sindirme ve psikolojik şiddet uygulayan emniyet teşkilatı...

MacKinnon, yasa ve yaptırım arasındaki bu ilişkiyi incelerken, yaşam ile hukuk arasındaki ilişkinin de, eril bakış açısının üstünlüğünün bir türevi olarak eril üstünlüğe dayalı bir hukuk bilimi ortaya çıkardığını düşünüyor. Anayasal eşitlik güvencesinin, devlet müdalalesiyle gerçekleşecek bir yaptırım gerektirmesine rağmen, örneğin tecavüzle ilgili yasaların, erkeklerin kadınları elde etmelerinin koşullarını zorlaştıracak yaptırımlara kör olduğunu düşünüyor. Yine, hiçbir yasanın erkeklere karılarına şiddet uygulama hakkı tanımasa da, bunu önleyecek yaptırımlara da ilgisiz olduğunu söylüyor. Keza, kadınlar da yasalarla susturulmuş olmasa bile, kadınların zaten toplumsal olarak cinsel istismarla, güvenilmemekle, işitilmemekle, cehalet ve yoksullukla susturulmuş olduğunu belirtiyor. Toplumda erkekler, hukuka gerek duymadan kadınlara fiilen egemen oldukları sürece, anayasal olarak buna bir şey yapılamayacağı eleştirisini yapıyor. Bu sebeple, feminist açıdan, hukuk sisteminin eril kilitleri kırılabilirse, bu yapıda gedik açabilme imkanı oluşabileceği fikrine ulaşıyor.^[11]

MacKinnon, anayasal doktrine getirdiği feminist eleştirilerle de önemli bir tartışmayı gündeme getirmiş oluyor. Bu çabası bir yandan kadına karşı adletsizlikleri, cinsel saldırı ve suçları, pornografi gibi insan hakları ihlali olarak tanımladığı konuları yasalastırma amacı güderken, öte yandan bunun hem anayasal zeminde ortaya çıkardığı güçlükleri gözler önüne seriyor, hem de yasalar karşısında eşitlik konusundaki sıkıntıları da açığa çıkarıyor. Örneğin, pornografi yasalarında bir cinsel saldırı suçu olarak tanımlandığında bile, Anayasa'daki ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilebiliyor. MacKinnon ise, ifade özgürlüğünün lafzi yorumunu, kadınların susturulmuş olduğuna ve ifadenin zaten özgür olduğu fikriyle kadının bu özgürlükten yoksun olduğuna kör kalmakla, eleştiriyor. Diğer taraftan, eşitlik tartışması da, hukuk eril karakter ile belirlenmişken, eşitliğin koşullarını erkeklik üzerinden ele almış oluyor. Yani kadının durumu, erkek terimleriyle yargılanmış oluyor ve bu da başlı başına bir eşitsizlik meselesi. Bu

[10] <http://www.diken.com.tr/mukafat-gibi-ceza-14-yasindaki-kiza-tecavuz-eden-saniga-saygin-tutum-indirimi/>

[11] MacKinnon Catherine A. (2003), *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, çev. T. Yöney, S. Yücesoy, İstanbul: Metis, sf. 272-274

*Cinsellik ve Hukuk Üzerine Catherine A. MacKinnon'ın
"Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru" Kitabı Üzerinden Bir İnceleme*

meseleden hareketle "farklılığa karşı eşitlik" tartışması ortaya çıkmış oluyor.^[12] MacKinnon, eşitliğin sağlanması için erkeğin koşullarının ne ve nasıl olduğu üzerinden türeyen bir yansıtılmaya değil; değişime, hayat ve hukuk sistemi arasında yeni bir ilişki kurulmasına gereksinim olduğunu düşünüyor.^[13]

Yasanın oluştuğu sürece ilişkin Butler'ın yorumu, göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Butler "Baskıcı ya da tabi kılıcı yasa, kendini gerekçelendirirken genellikle, yasanın getirilmesinden önce hayatın nasıl olduğuna ve mevcut ve zorunlu biçimiyle yasanın nasıl olup da ortaya çıktığına dair bir hikayeyi temel alır. Kökenler bu şekilde üretilirken, yasadan önceki durum zorunlu ve tek çizgisel bir anlatıyla tanımlanır. Anlatı, yasanın kuruluşuyla sona erer ve böylece onu gerekçelendirir. Yani köken hikayesi, geri getirilemeyecek geçmişin tek ve yetkin bir anlatımıyla, yasanın kuruluşunu tarihsel olarak kaçınılmaz bir şeymiş gibi gösteren anlatıdaki stratejik bir taktiktir." der.^[14]

Öyleyse, yasanın getirilmesinden önceki hayat ve yasayı ortaya çıkaran hikaye nedir? Buna ilişkin analiz, feminist perspektiften yorumlandığında, kadının erkek karşısındaki konumuna ve bu konumların oluşumuna dair cevap aramaya çalışır. Wittig, konumların, eril ile dişil arasındaki ikiliği yeniden sağlamaştırdığını ve mitsel bir dişillik mefhumunu dolaşıma soktuğunu ileri sürer. Onun mitsel dişillik mefhumu diyerek tanımladığı şey, Butler'ın yasanın kuruluşu ile sona erdiğini ve gerekçelendiğini ileri sürdüğü hikayenin içinde anlamını bulurken, yasayı karakterize eden şeyin toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini bağrında barındıracağına dair de, ipuçları verir.

Catherine MacKinnon, *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru* adlı eserinde, bu sorunun da cevabını arıyor. Ona göre, erkeklerin, politik eşitsizlikler temelinde başka erkekleri köleleştirir, şiddet uygular ve yok ederken kullandıkları yöntemlerden farklı olarak, kadınlar üzerindeki toplumsal ve ekonomik egemenlik biçimleri, yasalar daha yürürlüğe konmadan, bu konuda belirgin devlet uygulamaları henüz yokken, çoğunlukla gündelik hayatın mahrem ilişkileri içinde başlıyor.^[15]

[12] Donovan j. (2010), *Feminist Teori*, çev: A. Bora, M. Ağduk, F. Sayılan, İstanbul: İletişim, sf. 366 - 369

[13] MacKinnon Catherine A. (2003), *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, çev. T. Yöney, S. Yücesoy, İstanbul: Metis, sf 279-284

[14] Butler J. (2012), *Cinsiyet Belası Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*, çev. B. Ertür, İstanbul: Metis, sf. 92

[15] MacKinnon Catherine A. (2003), *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, çev. T. Yöney, S. Yücesoy, İstanbul: Metis, sf 187

MacKinnon'a göre, eril egemenlik cinseldir. Erkekler hiyerarşiyi cinselleştirmişti ve toplumsal cinsiyet buna örnektir. Bu görüşü, Cinsiyet Belası'nda Judith Butler tarafından, toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet hiyerarşisi arasında kurduğu ilişkinin kendi kendini yeniden üreten bir mekanizma olduğu ve totolojiye döndüğü noktasında eleştirilir.^[16]

MacKinnon'a göre, toplumsal cinsiyet de cinseldir ve pornografi bu cinselliğin anlamını oluşturur. Erkekler kadınlara, onları nasıl görüyorlarsa öyle davranırlar. Yani, pornografi, erkeklerin gözüyle oluşturulan kadındır ve pornografi eril üstünlüğü vurgulayan bir etkinliktir. Bunun yanında MacKinnon, kadınların da erkeklerin de cinselliğin şiddet içerdiğini bildiğini ve bunun cinselliğe halel getirmediğini düşündüklerini söylüyor. Dişi cinselliğini, eril üstünlüğün bakış açısından görüyor. Ona göre, erkeklerin tecavüzü cinsel, pornografiyi ise erotik bulduğunu, hem kadın hem erkek biliyor. Dolayısıyla, buradaki edim için "cinsellik değil şiddet" demek mümkün değil.

MacKinnon, kadına uygulanan şiddetin bir düzeyde cinselleştirdiğini, cinselliğin her şeye karıştığını, eril cinsel rolün daha az güçlü olanlar üzerinde saldırgan bir müdahale olduğunu, cinsel şiddet uygulamalarının cinsellik değil de şiddet olarak adlandırılmasının bu sebeple olanaksız olduğunu, şiddet diye ayrı tutulacak o şeyin, zaten cinsellik olduğunu düşünüyor. Cinselliğin ne olduğu tartışılırken onun ele aldığı rıza kavramı başka; kadınların erkekler için duyduğu arzunun karşılıklı olduğu cinsellik ile, kadınların rıza gösterdiği cinsellik arasındaki farkın belirsizleşip muğlaklaştığını söylüyor. Eril cinselliğin ise kadına şiddet ile harekete geçtiğini, cinsellik ile şiddetin bu açıdan birbirinden ayrı değerlendirilebilecek iki ayrı şey olamayacağını belirtiyor. Ona göre, tecavüzde cinsellik olarak uygulanan şiddetin kendisi de, cinselliktir. Dolayısıyla MacKinnon, şiddetin, eril egemenliğin ve erkeğin ayrıcalıklı olduğu bir alan olan cinselliğin bir sonucu ve hatta kendisi olduğunu ifade etmiş oluyor. Ona göre, cinsel olan, erkeğe ereksiyon sağlayan şey. Kadının ise, cinsel kullanımın aracı olduğunu düşünüyor. Wittig, "Kadın Doğulmaz"da, "Hiçbir şeyin maruz kaldığı baskıya indirgenemeyeceğini, kadın kategorisinin bunu yapmakla meşgul olduğunu, feminizmin, kendisini ezenin tanımıyla özdeşleştirmemesi için kadın mitinin yıkılması gerektiğini"^[17] söylüyor; ki bu görüş MacKinnon'un bakış açısına dair önemli bir eleştiri sunuyor.

[16] Butler J. (2012), Cinsiyet Belası Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi, çev. B. Ertür, İstanbul: Metis, sf. 17

[17] Wittig M., *Kadın Doğulmaz*. <http://www.birikimdergisi.com/guncel-yazilar/264/kadin-dogulmaz#.Vk3kDPnhDIU>

MacKinnon'inkinden tamamen farklı cinsellik kuramı yaklaşımları da var. Thinking of Sex adlı makalesinde Gayle Rubin'in ortaya koyduğu görüşler, buna örnek gösterilebilir. Ona göre toplumsal cinsiyetin ve cinselliğin (sexuality), birbirinden ayrı toplumsal varoluşuna dikkat çekmek gerekiyor. Bu görüş, cinselliği, toplumsal cinsiyetin bir türevi olarak ele alan çağdaş feminist düşüncenin büyük kısmına olduğu gibi, MacKinnon'ın da görüşüne bir eleştiri sunuyor. Örneğin, lezbiyen feminist ideoloji, lezbiyenlerin uğradığı baskıyı (oppression), çoğunlukla kadınların uğradığı baskı üzerinden çözümlüyor. Fakat, toplumsal cinsiyete dayalı değil de, cinsel tabakalaşmanın işleyişi yüzünden, lezbiyenler ayrıca queerler ve sapıklar olarak da baskı görmekteler. Lezbiyenler için böyle düşünmek üzücü olsa da, Gayle Rubin onların, gey erkekler, sadomazoşistler, travestiler ve fahişelerin toplumsal özelliklerinin çoğunu paylaştığını ve onların uğradıkları toplumsal yaptırımların birçoğunun aynısını yaşadıklarını ifade ediyor. Gayle Rubin, heteroseksist yaklaşımın kendi üzerinden tanımlayıp eril iktidarını kurmak için ikincilleştirerek konumlandığı heteroseksüel kadın tanımının da ötesinde kalan ve dışlanan, başka türlü bir baskıya da maruz kalan ve yok sayılanların da (gey erkekler, sadomazoşistler, travestiler ve fahişelerin) içerisinde yer bulduğu, cinsellik kuramını oluşturuyor. Gayle Rubin, radikal bir cinsellik (sex) kuramının, erotik adaletsizliği ve cinsel baskıyı saptaması ve ifşa etmesi gerektiğini düşünüyor. Toplumda ve tarihte var olduğu hâliyle cinselliğin (sexuality) zengin betimlerini ortaya koyması gereken bu kuram, cinsel zulmün vahşiliğini anlatabilecek, ikna edici bir eleştirel dili gerektiriyor^[18].

Cinselliği tarihsel bir çerçevede ele alan Rubin, 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın ilk onyıllarında gerçekleşen yasamacı yeniden yapılanmanın, modern erotik sistemin ortaya çıkışına verilen çarpık bir tepki olduğunu belirtiyor. Kısacası, cinselliğin örgütlenmesinde esaslı kaymaların olduğu dönemlerden ve bunların yanında oluşturulan "cinsel suçlu" ve "cinsel sapkın" imgesinden bahsediyor. Bu imgeler ise; fuhuş, eşcinsellik, müstehcenlik, pornografi, evlilik dışı, üremeye yönelik olmayan cinsellik gibi konuları içererek oluşuyor. Öte yanda ise, iyi cinsel ilişki yer alıyor: evli, heteroseksüel cinsellik^[19].

MacKinnon'ın, sadomazoşizmin de pornografinin de eril egemenlik ile ilişkili olabilecek bir dinamiği olduğu ve bunun erkek egemen paradigmayı yadsımamak anlamına geldiği eleştirisinin tersine, Rubin, feminist retoriği,

[18] Rubin G. S., *Thinking of Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality* <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.462.7005&rep=rep1&type=pdf>

[19] Age

tutucu olmakla, pornografiyi sadomazoşizm ile bir tutmakla ve tecavüze götürececek bir süreç olduğu kabulünden yola çıkmakla, eleştiriyor^[20].

Dolayısıyla, MacKinnon'inkinden farklı olarak bu eğilim ve taraftarları, fuhuş, transeksüellik, sadomazoşizm, gey erkek davranışlarının büyük kısmı, her türlü rastgele cinsel ilişki (casual sex), seçici olmayan ilişki (promiscuity) veya tek eşlilik dışı ilişkileri (non-monogamy) baskı gören unsurlar olarak ele alıyor ve cinsel özgürleşme mücadelesinin aktörleri olarak görüyor. Heteroseksüel erkeklerin dışında kalan, hem kadın hem de diğerlerinin cinsel davranışları üzerindeki kısıtlamaları eleştiriyor, cinsel açıdan aktif oldukları için kadınlara ödetilen bedellere karşı çıkıyor ve kadınlar için olduğu kadar, erkekler için de geçerli olacak bir cinsel özgürleşme talebinde bulunuyor^[21].

Eleştirilen hususlara rağmen, MacKinnon'ın kuramı ve eseri, feminizm için "kadın" kategorisinin ne olduğu, feminist hareketin nasıl bir yöntem ve politika izlemesi gerektiği, ortak kadınlık deneyimlerinden hareketle ortaya çıkan özel konuları, cinselliği ve bununla beraber gelen şiddet, tecavüz gibi cinsel saldırı ve baskının nasıl formüle edilip yasalar aracılığıyla cinsel suçlara ilişkin mevzuatta yansımaları bulacağı, yasaların anayasal doktrinde nasıl ele alınıp yorumlanacağı hususunda ve aktif mücadele hattının nasıl örüleceğine dair fikir oluşturma konusunda, oldukça verimli bir tartışma zemini sağlıyor. Pek çok yasanın ve yargısal kararın incelendiği, görüşlerin çeşitli araştırma sonuçları ile desteklendiği kitap, yasaların içeriğini ve uygulamadaki sorunları izlemek açısından da önemli veriler içeriyor. Bu sebeple, onun Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru eseri, bu alana dair hem hukuksal, hem siyasal bir çerçeveye oluşturmak isteyen herkes için okunması gereken önemli metinlerin arasında yer alıyor.

---

[20] Age

[21] Age

